

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 50/2020-62

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou KRAKOVSKÝ & PARTNERS, s. r. o., Záhradnícka 27, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Martin Krakovský, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a I. výrokom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 40/2019 z 21. novembra 2019, ktorým bola zamietnutá sťažnosť [REDACTED], a takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDACTED] n e v y h o v u j e .

3. Podľa sťažovateľa vychádza uznesenie najvyššieho súdu v dôsledku bezdôvodného vykázania jeho obhajcu z nedostatočne zisteného skutočného stavu veci a nesprávneho posúdenia. Uvedeným postupom najvyšší súd znemožnil sťažovateľovi prezentovať na neverejnom zasadnutí prostredníctvom svojho obhajcu relevantné skutočnosti vzťahujúce sa na rozhodovanie o väzbe, ktoré mohli viesť k rozhodnutiu o prepustení sťažovateľa na slobodu, resp. k nahradeniu väzby niektorou z poskytnutých záruk. Takýto postup považuje sťažovateľ za ústavne neakceptovateľný, lebo je v rozpore s čl. 5 ods. 4 dohovoru. Jednou zo základných procesných záruk pri rozhodovaní o väzbe je právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe, a to aj prostredníctvom splnomocneného obhajcu, ktorého si osoba zvolila. Uvedeným postupom bolo porušené aj ústavné právo sťažovateľa zakotvené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy.

4. Sťažovateľ preto navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základných práv postupom a uznesením najvyššieho súdu, ktorým nebola jeho obhajcovi umožnená účasť na neverejnom zasadnutí, ktorým bola jeho sťažnosť proti vzatiu do väzby zamietnutá a ktorým neboli prijaté sťažovateľom navrhované prostriedky na nahradenie väzby podľa § 80 a nasl. Trestného poriadku. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

Postup ústavného súdu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie

5. Ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti ďalšie konanie požiadaval najvyšší súd o vyjadrenie. Najvyšší súd sa k veci vyjadril podaním č. k. KP 3/2020-96 doručeným ústavnému súdu 25. februára 2020 (ďalej len „vyjadrenie najvyššieho súdu“).

6. Vo vyjadrení najvyšší súd uvádza, že „*riadiaca predsedníčka senátu JUDr. Jana Serbová sa ostro ohradzuje proti konštatovaniu sťažovateľa*“, podľa ktorého jeho obhajcovi neumožnila zúčastniť sa na danom neverejnom zasadnutí a vykázala ho von z pojednávacej miestnosti, a to z dôvodu, že nebol podľa jej názoru náležite ustrojený, pretože nemal

na neverejnom zasadnutí advokátsky talár. Ohradzuje sa najmä proti tomu, že by obhajcu vykázala, pretože takéto tvrdenie sa nezakladá na pravde a predsedníčka senátu postupovala dôsledne podľa zákona. Poukazuje pritom na § 302 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého pri rozhodovaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe môže predseda senátu umožniť obhajcovi účasť na neverejnom zasadnutí. Ďalej cituje § 4 ods. 1 vyhlášky o úradných odevoch, podľa ktorého úradným odevom advokáta je v konaní pred súdom advokátsky talár. Advokát a advokátsky koncipient používajú advokátsky talár len na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí. Dodáva, že podľa § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) je advokát povinný postupovať tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory. Podľa § 38 zákona o advokácii musí advokát svojim vystupovaním vrátane celkovej úpravy zovňajšku prispievať k dôstojnosti a vážnosti úkonov, na ktorých sa zúčastňuje, ako aj k vážnosti advokátskeho povolania.

7. Najvyšší súd ďalej uvádza, že v napadnutom uznesení explicitne konštatoval dôvod procesného postupu podľa § 302 ods. 2 Trestného poriadku. Tým bola skutočnosť, že mu bol 14. novembra 2019 predložený spis na rozhodnutie o podaných sťažnostiach bez toho, aby v ňom boli obsiahnuté odôvodnenia zahlásených sťažností jednotlivých obvinených (13 obvinených), a rovnako bez toho, aby súd považoval za preukázané doručenie písomného vyhotovenia uznesenia o vzatí do väzby jednotlivým obvineným a ich obhajcom.

8. Na účely dodržania obhajobných práv obvinených [redacted] a spol. [skupina tzv. [redacted] (13 obvinených)], predovšetkým, aby bola zachovaná možnosť všetkých obvinených vrátane sťažovateľa zahlásenú sťažnosť odôvodniť a vyjadriť sa tak k písomne vyhotovenému uzneseniu do času rozhodnutia najvyššieho súdu a s poukazom na § 2 ods. 6 Trestného poriadku (sp. zn. II. ÚS 177/2016 z 26. apríla 2016), boli všetci obhajcovia vrátane obhajcu obvineného Mgr. Martina Krakovského a rovnako obvinený [redacted] podľa § 302 ods. 2 Trestného poriadku upovedomení o termíne

neverejného zasadnutia konaného 21. novembra 2019 o 10.00 h na najvyššom súde s poučením, že predseda senátu môže týmto osobám účasť na neverejnom zasadnutí umožniť.

9. Obhajca obvineného bol vopred uzrozumený pred konaním neverejného zasadnutia, že mu bude umožnené zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí pred rozhodnutím o podanej sťažnosti, pokiaľ to bude súd považovať za potrebné, aby sa aj ústne vyjadril na neverejnom zasadnutí pred rozhodnutím o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, teda len v tom prípade, ak by bolo potrebné ešte bližšie objasniť niektoré okolnosti v rámci väzobného rozhodovania. Obhajca obvineného Mgr. Martin Krakovský však do času rozhodovania nadriadeného súdu (tak ako ostatní obhajcovia) písomne odôvodnil podanú sťažnosť proti dôvodom rozhodnutia súdu prvého stupňa, táto bola aj súdu doručená a v jej obsahu mohlo byť právo obhajoby obvineného v plnej miere realizované, a to aj vo vzťahu k podanej sťažnosti prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej aj „prokurátor“). Navyše prokurátor na neverejnom zasadnutí len konštatoval *„pridržiavam sa písomne podanej sťažnosti prokurátora“*, a teda nebola ani porušená zásada rovnosti strán v konaní z dôvodu, že písomné odôvodnenie sťažnosti prokurátora mal obhajca k dispozícii a mohol sa k nemu vyjadriť. V podanej sťažnosti prokurátor len poukázal na svoj návrh na vzatie do väzby, pričom sťažnosť prokurátora bola napokon postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá.

10. Aj keď s poukazom na § 302 ods. 2 Trestného poriadku v predmetnej veci išlo o *„nenárokovateľnú účasť obhajcu“* na predmetnom neverejnom zasadnutí, obhajca sa do pojednávacej miestnosti dostavil oneskorene, usadil sa medzi verejnosť a navyše v civilnom odeve. Predsedníčka senátu jeho príchod nezaregistrovala, keďže bola zaujatá výsluchom obvineného. Zo zápisnice o neverejnom zasadnutí vyplýva, že obhajca Mgr. Martin Krakovský sa prihlásil k obhajobe obvineného až pred koncom neverejného zasadnutia po výsluchoch obvinených obhajcami a prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, ktoré bolo prerušené v čase o 10.58 h do času vyhlásenia uznesenia, a teda dotedy bol obhajca nečinný, pričom ako je už uvedené, sedel v zadnej časti pojednávacej miestnosti P2 bez úradného odevu (advokátskeho talára) mimo

ostatných obhajcov obvinených a vytváral dojem osoby nezainteresovanej na predmetnej trestnej veci. V prípade, že by sa obhajca dostavil včas, riadne ustrojený v advokátskom talári, usadil sa spolu s ostatnými obhajcami na mieste vyčlenenom pre obhajcov a požiadal by o umožnenie účasti na neverejnom zasadnutí tak, ako to urobili ostatní obhajcovia, nebol žiadny dôvod, aby mu predsedníčka senátu účasť na neverejnom zasadnutí neumožnila.

11. K úradnému odevu najvyšší súd považuje za potrebné dodať, že hoci podľa § 4 ods. 1 vyhlášky o úradných odevoch advokát používa advokátsky talár len na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí, uvedené ustanovenie je len konkretizáciou § 302 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého neverejné zasadnutie sa koná za stálej prítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľa, a teda § 302 ods. 1 Trestného poriadku nepredvída účasť iných osôb ako explicitne tam uvedených a z tohto dôvodu pramení následne aj absencia používania advokátskeho talára advokátom pri neverejnom zasadnutí (§ 4 ods. 1 vyhlášky o úradných odevoch). Z vyhlášky o úradných odevoch však jednoznačne vyplýva, že úradným odevom advokáta je v konaní pred súdom advokátsky talár.

12. V konkrétnej veci obvineného napokon však išlo o neverejné zasadnutie s účasťou ďalších osôb v trestnej veci [redacted] a spol. [skupina tzv. [redacted] (13 obvinených, 11 skutkov)], v danom prípade nešlo o neverejné zasadnutie v pravom slova zmysle a podľa § 38 zákona o advokácii advokát bol povinný aj v tomto prípade (univerzálne) svojím vystupovaním vrátane celkovej úpravy zvonjšku prispievať k vážnosti úkonov, na ktorých sa zúčastňuje. U členov senátu obhajca Mgr. Martin Krakovský svojím konaním, resp. nekonaním nevzbudzoval záver, že ide o člena advokátskeho stavu, lebo svojím počínaním sa k nemu nehlásil, úradný odev nemal k dispozícii a svojou profesijnou etikou advokáta nebránil práva obvineného. Možno treba len podotknúť, že nikto iný zo zúčastnených osôb na neverejnom zasadnutí nemal pochybnosti o tom, že treba byť ustrojený v talári (obhajcovia, prokurátor, sudcovia).

13. Pokiaľ ide o sťažnostnú námietku, že obhajca nemal vedomosť o miestnosti, v ktorej sa bude konať neverejné zasadnutie, v tomto smere najvyšší súd uvádza, že z Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2019 verejne prístupného

na internetovej stránke najvyššieho súdu explicitne vyplývalo, že pre pojednávania senátu 3T pre párne týždne je vyhradená miestnosť P1 a pre nepárne týždne miestnosť P2. Obhajca pri vstupe do budovy súdu v súlade so zásadou „práva patria bdelym“ a v súlade s jeho záujmom zúčastniť sa zasadnutia sa mal dopytovať súdu pri vstupe do budovy (na vrátnici), v ktorej miestnosti prebehne neverejné zasadnutie, čo opomenul, pričom obhajcovia ostatných obvinených, ktorí prejavili vôľu zúčastniť sa neverejného zasadnutia s možnosťou (nie povinnou účasťou), boli včas prítomní v miestnosti P2.

14. Z uvedených skutočností podľa najvyššieho súdu preukázateľne vyplýva, že najvyšší súd tak, aby bolo o väzbe rozhodnuté prednostne a urýchlene v lehote 5 pracovných dní od predloženia veci, nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by eventuálne zostalo opomenuté, naopak, svojím procesným postupom (aktivitou) zhojil všetky nedostatky v doručovaní súdom prvého stupňa tak, že pri rešpektovaní existencie požiadavky prednostného a urýchleného rozhodovania súdov vo väzobných veciach podľa § 192 ods. 3 Trestného poriadku boli všetky práva obvineného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] dodržané. Navrhuje preto ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

15. K vyjadreniu najvyššieho súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu prostredníctvom právneho zástupcu stanovisko sťažovateľ. Jeho vyjadrenie bolo ústavnému súdu doručené 9. marca 2020.

16. Názor najvyššieho súdu, podľa ktorého nedošlo jeho postupom k porušeniu základných práv sťažovateľa, je podľa sťažovateľa vecne nesprávny a v priamom rozpore s reálnym priebehom skutočností, ktoré predchádzali podaniu ústavnej sťažnosti. Právny zástupca tvrdí, že nebol v žiadnom prípade upovedomený o miestnosti, v ktorej sa malo neverejné zasadnutie konať. V tomto smere opätovne zdôrazňuje, že na stránke <www.justice.gov.sk> nefigurovalo neverejné zasadnutie v predmetnej trestnej veci vôbec a nebolo mu oznámené ani telefonicky, a to aj napriek tomu, že ho deň pred jeho konaním zisťoval. Ďalej uvádza, že pri vstupe do budovy najvyššieho súdu žiadal priamo na vrátnici o poskytnutie informácie o miestnosti, v ktorej sa malo neverejné zasadnutie konať, a informátor mu nevedel odpovedať. V tomto smere si dovoľuje podotknúť, že „*ide nad*

rámec činnosti obhajoby, aby obhajca ako detektív komplikovane a to aj napriek tomu, že viackrát zdvorilo žiadal o poskytnutie uvedenej informácie zisťoval, kde, ktorý senát zasadá a aký je jeho rozvrh práce.“. Z tohto dôvodu sa obhajca dostavil do pojednávacej miestnosti s niekoľkominútovým meškaním. V nadväznosti na už uvedené pôsobí priam absurdne to, že najvyšší súd poukazuje na zásadu „práva patria bdelym“, pretože advokát vykonal všetko, čo bolo v jeho silách, aby našiel správnu pojednávaciu miestnosť a mohol tak riadne uplatňovať práva obhajoby sťažovateľa.

17. Právny zástupca sťažovateľa podotýka, že na neverejnom zasadnutí chcel predniesť podstatné skutočnosti a okolnosti, ktoré mu sťažovateľ oznámil na stretnutí pred týmto zasadnutím. Sťažovateľ sa totiž nemohol neverejného zasadnutia zúčastniť osobne, keďže jeho účasť bola podmienená tým, že si mal zaplatiť za eskortu z väzby vysokú sumu, ktorou nedisponoval.

18. K ohradeniu sa najvyššieho súdu proti tvrdeniu, že bol obhajca sťažovateľa vykázaný z pojednávacej miestnosti, uvádza, že predsedníčka senátu 3T na neverejnom zasadnutí uviedla: *„Môžem obhajcovi umožniť účasť na neverejnom zasadnutí, vám ju neumožňujem a vyzývam Vás aby ste opustil pojednávaciu miestnosť.“* Ako to zo samotnej zápisnice o neverejnom zasadnutí z 21. novembra 2019 vyplýva, dôvodom bolo to, že sa obhajca neustrojil do talára.

19. S poukazom na už uvedené sťažovateľ aj naďalej zastáva názor, že postup najvyššieho súdu, ktorým jeho obhajcovi bezdôvodne v porovnaní s inými obhajcami v predmetnej veci neumožnil zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí, bol neakceptovateľný.

20. Kým najvyšší súd vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania, sťažovateľ vo svojom podaní z 9. marca 2020 uviedol, že na ústnom pojednávaní týkajúcom sa jeho ústavnej sťažnosti trvá. Následne však sťažovateľ po doručení oznámenia ústavného súdu o termíne ústneho pojednávania vyhlásením do zápisnice 12. júna 2020 vyjadril svoj dodatočný súhlas s upustením od ústneho pojednávania. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých

zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) môže ústavný súd od ústneho pojednávania upustiť iba v prípade, že od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci a účastníci konania s tým súhlasia. V nadväznosti na uvedené skutočnosti ústavný súd v prejednávanej veci zrušil termín nariadeného ústneho pojednávania a upustil od jeho konania.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

21. Predmetom posúdenia v tejto veci je otázka, či neumožnením účasti obhajcu sťažovateľa na neverejnom zasadnutí, pri ktorom bolo rozhodované o jeho sťažnosti proti vzatiu do väzby, a jeho vykázanim z miestnosti z dôvodu, že na sebe nemal talár, došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prieskum zákonnosti zbavenia slobody v zmysle čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

22. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že čl. 5 dohovoru je spolu s čl. 2, 3 a 4 dohovoru základným pilierom ochrany fyzickej bezpečnosti jednotlivca, a preto je jeho význam prvoradý. Jeho hlavným cieľom je zabrániť svojvoľnému alebo neoprávnenému pozbaveniu osobnej slobody jednotlivca, a preto ESLP opakovane zdôrazňuje nevyhnutnosť dbať na zákonnosť pozbavenia osobnej slobody, a to v materiálnom, ale aj procedurálnom zmysle, pričom vyžaduje dôsledné dodržiavanie zásad právneho štátu (medzi poslednými pozri napr. rozsudok Veľkej komory ESLP vo veci Buzadji proti Moldavsku z 5. 7. 2016, č. 23755/07, bod 84).

23. Konkrétne procesné záruky uplatňujúce sa pri rozhodovaní o väzbe vrátane prieskumu jej zákonnosti formuloval vo svojej judikatúre ESLP, ako aj ústavný súd. Medzi nespochybniteľné záruky patrí možnosť zadržanej osoby predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, teda kontradiktórnosť konania. Obvinený musí byť v zásade vypočutý. Ďalšou zárukou je rovnosť zbraní, teda možnosť každej strany predniesť argumenty za podmienok, ktoré ju nebudú stavať do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (napr. rozsudok ESLP vo veci Husák proti Českej republike zo 4. 12. 2008, č. 19970/04, bod 41 alebo nálezy sp. zn. II. ÚS 318/2018 zo 17. októbra

2018, bod 21 či sp. zn. II. ÚS 18/2013 z 22. mája 2013). Povinnosťou všeobecných súdov je tiež umožniť obvinenému uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. Výklad príslušných ustanovení dotknutých právnych predpisov musí byť preto taký, aby sa uplatnenie práva na obhajobu v konaní o väzbe obvinenému reálne umožnilo (nález sp. zn. II. ÚS 266/2013 z 12. septembra 2013 alebo nález sp. zn. II. ÚS 116/2011 zo 6. októbra 2011).

24. Otázkou, ktorú musel ústavný súd v tomto prípade riešiť, je akceptovateľnosť postupu najvyššieho súdu, ktorý neumožnil účasť obhajcu na neverejnom zasadnutí, argumentujúc pritom nenárokovateľnosťou tejto účasti v zmysle § 302 ods. 2 Trestného poriadku v spojení so skutočnosťou, že obhajca nemal na sebe talár a nebol teda podľa najvyššieho súdu riadne usťrojený. Keďže najvyšší súd rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa proti jeho vzatiu do väzby (šlo o prieskum prvotného väzobného rozhodnutia), na jeho rozhodovanie sa v plnom rozsahu vzťahujú záruky vyplývajúce z čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

25. Ústavný súd na úvod pripomína, že jeho ústavnoprávnou úlohou v žiadnom prípade nie je podávať výklad zákona o advokácii, resp. iných podústavných predpisov. Rovnako tak nie je jeho úlohou riešiť otázku, akým spôsobom má byť v tej-ktorej procesnej situácii advokát usťrojený. Subjektom, ktorý má primárne riešiť dodržiavanie pravidiel advokátskej etiky je Slovenská advokátska komora.

26. Na rozdiel od hlavného pojednávania, ktorého primárny účel je Trestným poriadkom homogénne determinovaný na riešenie otázok týkajúcich sa viny a trestu obžalovaného, je účel rozhodovania súdu v trestnom konaní na verejnom, resp. neverejnom zasadnutí vymedzený diferencovane a taktiež do značnej miery heterogénne. Kým podľa § 291 Trestného poriadku na verejnom zasadnutí rozhoduje súd, ak to Trestný poriadok explicitne ustanovuje, podľa § 301 Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí rozhoduje senát tam, kde nie je Trestným poriadkom predpísané, že sa rozhoduje na hlavnom pojednávaní, resp. verejnom zasadnutí. Z uvedenej systematiky jednotlivých foriem

rozhodovania súdu v trestnom konaní nepochybne vyplýva, že aplikácia neverejného zasadnutia je daná v prípadoch, ak Trestný poriadok predpokladá vydanie meritórneho alebo procesného rozhodnutia, avšak samotný proces predchádzajúci jeho vydaniu sa neviaže striktne na formu upravujúcu priebeh hlavného pojednávania a verejného zasadnutia.

27. Neverejné zasadnutie v pravom slova zmysle sa spravidla vykonáva v prípadoch, ak nie je potrebné prerokovať vec za účasti procesných strán, a taktiež v prípadoch, ak pred konkrétnym rozhodnutím už nie je potrebné vykonať žiadne osobné dôkazy s výnimkou výsluchu obvineného, zástupcu záujmového združenia občanov, dôveryhodnej osoby, resp. osoby ponúkajúcej peňažnú záruku, ktorých výsluch je možné za určitých okolností na neverejnom zasadnutí realizovať (§ 304 ods. 2 Trestného poriadku). Aj keď sa neverejné zasadnutie aj vzhľadom na skutočnosti uvedené v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia vykonáva prevažne o najmenej významných otázkach trestného konania, Trestný poriadok umožňuje súdu formou neverejného zasadnutia riešiť tiež otázky týkajúce sa najzávažnejších zásahov do základných práv a slobôd jednotlivcov v priebehu trestného konania. Jedným z týchto prípadov je aj rozhodovanie senátu na neverejnom zasadnutí v prípade, keď nadriadený súd rozhoduje o sťažnosti proti väzobnému rozhodnutiu súdu nižšieho stupňa. Práve za uvedenej procesnej situácie je možné uplatniť výnimku z generálneho ustanovenia § 302 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého sa neverejné zasadnutie koná iba za prítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľa. Zmyslom uvedenej výnimky je fakultatívne umožniť účasť na neverejnom zasadnutí aj procesným stranám, resp. iným subjektom trestného konania (prokurátorovi, obvinenému a jeho obhajcovi) v prípadoch, ak zákon síce pre konkrétne rozhodnutie vymedzuje formu neverejného zasadnutia, avšak pre dodržanie ústavnosti a zákonnosti jeho postupu a rozhodnutia je potrebné prejednať určité otázky v širšom okruhu zúčastnených subjektov. Pre úplnosť je však potrebné dodať, že aplikácia § 302 ods. 2 prvej vety časti za druhou bodkočiarkou Trestného poriadku je výlučne na úvahe a v dispozícii predsedu senátu a zároveň nie je zo strany iných subjektov trestného konania právne nárokovateľná.

28. Z obsahu vyjadrenia najvyššieho súdu uvedeného v bodoch 7 až 9 odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplývajú nasledujúce skutočnosti, ktoré je možné pre správne posúdenie

ústavnej sťažnosti sťažovateľa identifikovať ako rozhodujúce. V prvom rade najvyšší súd vo svojom vyjadrení explicitne konštatoval, že k aplikácii § 302 ods. 2 prvej vety časti za druhou bodkočiarkou Trestného poriadku v rámci rozhodovania o väzbe sťažovateľa pristúpil z dôvodu, že mu bol 14. novembra 2019 predložený spis na rozhodnutie o podaných sťažnostiach bez toho, aby v ňom boli obsiahnuté odôvodnenia zhlásených sťažností jednotlivých obvinených, a taktiež bez toho, aby súd považoval za preukázané doručenie písomného vyhotovenia uznesenia o vzatí do väzby jednotlivým obvineným a ich obhajcom. Práve z uvedeného dôvodu na účely dodržania obhajobných práv obvinených vrátane sťažovateľa, boli sťažovateľ, ako aj jeho obhajca podľa § 302 ods. 2 prvej vety časti za druhou bodkočiarkou Trestného poriadku upovedomení o termíne neverejného zasadnutia konaného 21. novembra 2019 o 10.00 h na najvyššom súde. Navyše bol obhajca sťažovateľa pred konaním neverejného zasadnutia vopred uzrozumený so skutočnosťou, že jeho účasť na predmetnom neverejnom zasadnutí je podmienená tým, ak bude potrebné bližšie objasniť niektoré okolnosti v rámci väzobného rozhodovania.

29. Z príloh priložených sťažovateľom k ústavnej sťažnosti však ústavný súd považuje za preukázané aj ďalšie tvrdenia najvyššieho súdu, podľa ktorých došlo od času upovedomenia obhajcu sťažovateľa o termíne neverejného zasadnutia do času jeho samotného konania k podstatnej zmene dôvodov, ktoré viedli najvyšší súd v konkrétnom prípade k aplikácii § 302 ods. 2 prvej vety časti za druhou bodkočiarkou Trestného poriadku. Dňa 20. novembra 2019 v čase o 16.28 h bolo najvyššiemu súdu doručené odôvodnenie sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu o jeho vzatí do väzby, v rámci ktorého mal obhajca sťažovateľa možnosť realizovať obhajobu svojho klienta v konaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o jeho vzatí do väzby v plnom rozsahu, a to najmä vrátane zachovania práva na obhajobu, kontradiktórnosti konania, ako aj rovnosti zbraní, keďže v ňom mal možnosť reagovať aj na obsah podanej sťažnosti prokurátora, ktorý sa 21. novembra 2019 na neverejnom zasadnutí iba ústne pridržiaval jej písomného vyhotovenia. V uvedených súvislostiach teda nemôže za žiadnych okolností obstať tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého najvyšší súd neumožnením účasti jeho obhajcu na predmetnom neverejnom zasadnutí znemožnil sťažovateľovi prezentovať na neverejnom zasadnutí prostredníctvom svojho obhajcu relevantné skutočnosti vzťahujúce sa na rozhodovanie o väzbe, ktoré mohli viesť

k rozhodnutiu o prepustení sťažovateľa na slobodu, resp. k nahradeniu väzby niektorou z poskytnutých záruk, čím malo dôjsť k porušeniu jeho označených základných práv vyplývajúcich z ústavy a práva vyplývajúceho z dohovoru.

30. Uvedené tvrdenie sťažovateľa nemôže obstať ani v kontexte tvrdenia jeho obhajcu, podľa ktorého chcel tento na neverejnom zasadnutí predniesť podstatné skutočnosti a okolnosti, ktoré mu sťažovateľ oznámil na stretnutí pred týmto zasadnutím, a to z dôvodu, že medzi dorúčením odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa najvyššiemu súdu a konaním neverejného zasadnutiu uplynulo iba niekoľko hodín. Ústavnému súdu sa zdá nanajvýš nepravdepodobné, že by sťažovateľ práve v predmetnom časovom úseku oboznámil svojho obhajcu s takými podstatnými skutočnosťami a okolnosťami, ktorých následkom by bol odlišný záver o splnení formálnych a materiálnych podmienok väzby ako ten, ktorý uskutočnil sudca pre prípravné konanie. Uvedené ústavný súd považuje za preukázané aj v kontexte notoricky známych skutočností, že každý ústav na výkon väzby poskytuje obhajobe presne vymedzený časový úsek dňa, v ktorom je v zmysle ústavného poriadku možné predvádzať obvinených pred ich obhajcov na účely uskutočnenia porady s klientom. Porada s klientom je síce v trestnom konaní považovaná za esenciálnu súčasť práva na obhajobu, avšak za včasnosť jej realizácie zodpovedá výlučne obhajoba, a nie súd rozhodujúci v sťažnostnom konaní. Podľa názoru ústavného súdu mal obhajca v prípade potreby realizovať poradu týkajúcu sa dôvodov sťažnosti proti rozhodnutiu o vzatí jeho klienta do väzby s takým časovým predstihom, aby všetky „*podstatné skutočnosti a okolnosti*“ boli zahrnuté do obsahu jeho písomného podania doručeného najvyššiemu súdu pred jeho rozhodovaním o sťažnosti podanej proti uzneseniu o väzbe sťažovateľa.

31. V nadväznosti na dôvody formulované ústavným súdom v bodoch 26 až 30 odôvodnenia tohto rozhodnutia dospel ústavný súd k týmto záverom. Aj napriek skutočnosti, že v čase prijatia ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie (v rozsahu vymedzenom uznesením ústavného súdu vydaným pod sp. zn. IV. ÚS 50/2020 zo 4. februára 2020) neboli ústavným súdom zistené dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, po následných vyjadreniach účastníkov konania, s ktorými sa ústavný súd podrobne oboznámil, je možné konštatovať, že sťažovateľom namietaným

postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu ním označených základných práv vyplývajúcich z ústavy a práva vyplývajúceho z dohovoru v ich materiálnom zmysle. V načrtnutých súvislostiach ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd pred vydaním namietaného rozhodnutia dodržal všetky procesné normy upravujúce priebeh rozhodovania o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby, pričom ich interpretácia a následná aplikácia je ústavnoprávne udržateľná.

32. Aj napriek nevyhoveniu ústavnej sťažnosti sťažovateľa v celom rozsahu a taktiež záverom vyjadreným v bode 25 odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd ako *obiter dictum* uvádza, že najvyšší súd by pri svojom rozhodovaní nemal opomínať dôležitosť svojho postavenia ako najvyššieho garanta ochrany základných práv, resp. ľudských práv a základných slobôd vrátane základného práva na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť. Tomuto postaveniu bezpochyby nesvedčí interpretácia podzákonných právnych predpisov v rozpore s metódou gramatického výkladu a už vôbec nie posudzovanie dodržiavania advokátskej etiky, čo patrí do disciplinárnej právomoci Slovenskej advokátskej komory. Účelom čl. 2 ods. 2 ústavy je chrániť jednotlivcov pred neoprávnenými zásahmi orgánov verejnej moci do ich základných práv a slobôd, a nie ochrana štátu pred konaniami jednotlivcov (II. ÚS 62/99). V právnom štáte právny poriadok nechráni štátnu moc pred občanmi, ale určuje postup orgánov verejnej správy tak, aby neboli porušované práva občanov. Skutočnosť, že v prejednávanej veci nebolo konštatované porušenie ústavy, resp. dohovoru totiž *a priori* neprejudikuje, že pri zmenených skutkových okolnostiach v obdobných prípadoch k ich porušeniu prísť môže.

33. Vzhľadom na to, že ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyhovené nebolo, bolo bez právneho významu zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu